

So bile naše banke leta 2013 res za v stečaj?

Odziv Tadeja Kotnika na komentar urednice Financ o ovadbi nekdanjega vodstva Banke Slovenije v zvezi z ukrepi za dokapitalizacijo bank.

Razprave, kakšni naj bi bili prikriti motivi NPU za preiskovanje zlorabe položaja vodilnih v Banki Slovenije pri dokapitalizaciji NLB decembra 2013, so brezpredmetne. Bistveno je dvoje: prvič, ali je moral biti pregled kakovosti sredstev (AQR) skladen z mednarodnimi standardi poročanja in ocenjevanja; in drugič, ali je bil izveden mimo teh standardov. Prvo je bilo jasno in izrecno določeno v vseh takrat relevantnih slovenskih in evropskih pravnih aktih, o drugem pa ovadba NPU razčlenjuje na več deset strah in s pričnanji več pooblaščenih strokovnjakov, seveda pa bodo imela končno besedo sodišča.

Odgovorna urednica Financ Simona Toplak (v nadaljevanju: urednica) me je v tekstu z naslovom »Zakaj centralni bančniki zaradi sanacije ne bi smeli biti zaprti in kaj je zelo narobe«, objavljenem 21. junija 2019 [na portalu](#) Financ in 24. junija 2019 [v tiskani izdaji](#) Financ, izpostavila poimensko, po moji oceni ne povsem korektno in to kar dvakrat. Če me ne bi, se ne bi odzval, saj je prispevkov, ki se o bančnih razlastitvah izrekajo »filozofsko« – brez opiranja na relevantne številke in pravne akte – preveč.

Točko 1 svojega teksta je urednica naslovlila »*Bančna ovadba ni ovadba za kriminal, je ovadba za odškodnino*«, kar namiguje, da so NPU pri kriminalistični preiskavi in vložitvi ovadbe vodili prikriti interesi, osem odstavkov nižje pa je to zapisala še kot izrecen očitek: »*Ovadba je pisana kot ena od osnov za odškodninski proces v korist bančnih razlaščenec, ne pa za kazenskega proti centralnim bančnikom.*« Ker je ovadba NPU [javno dostopna](#), lahko o tem, kako in za kaj je pisana, presodi vsak bralec sam, a urednica je med namigovanje in izrecni očitek o prikritih interesih NPU »stlačila« še mene in to v paru s Francijem Perčičem, nekdanjim svetovalcem predsednika Danila Türka: »*Zakaj so se centralni bančniki zanalašč spravili na bančne izbrisance, denimo na vplivnega Francija Perčiča ali Tadeja Kotnika?*«

Centralni bančniki so se »spravili« na sto tisoč razlaščenec, več stotim so izbrisali več od mene, nekateri so nedvomno tudi vplivnejši, urednica pa je kljub temu poimensko navedla prav Perčiča in mene ter to ponovila še v točki 9, le da tam najprej mene in zatem Perčiča, pa spet nikogar od razlaščenec več. S Perčičem naju v tej zadevi »povezuje«, da sva leta 2014 vložila vsak svoj – in ne vedoč drug za drugega – registrski spor zoper vpis izbrisa delnic NLB (Perčič) oziroma obveznic NLB26 (jaz) v sodni register. Višje sodišče v Ljubljani je na koncu tri take spore [združilo](#) v skupnega (IV Cpg 1796/2014), vložniki smo postali sosporniki, urednica pa je za to našo »povezanost« prvič izvedela v drugem tednu julija 2014, ko sem ji v njeni pisarni pokazal sklep sodišča, na naslovnici katerega smo bili imenovani vsi trije. Naš uspeh pri dokazovanju nepravilnosti v registrskem postopku je imel morda kaj pri tem, da je NPU med 63 zaslišaji, ki so naštet v ovadbi, leta 2016 prvo opravil s Perčičem, deseto pa z menoj, a o tem lahko le ugibam.

V točki 1 svojega teksta se je urednica še vprašala, »*ali je delovanje v korist davkoplačevalcev sploh lahko nezakonito*«. To je spin že zato, ker kot absolutno resnico prikazuje tezo, da je šlo pri načinu dokapitalizacije NLB, NKBM in Abanke, ki ga je decembra 2013 [diktirala](#) BS na osnovi tri mesece prej [danih zavez](#) »slovenske trojke«, za odločitev v korist davkoplačevalcev. Če bi dokapitalizacija teh treh bank temeljila na oceni o kapitalskem primanjkljaju v višini [900 milijonov evrov](#), izdelani štiri mesece prej po mednarodnih standardih, bi davkoplačevalce to stalo 900 milijonov evrov. Tako pa smo na osnovi novih, nestandardnih in še danes tajnih cenitev, ki so šest dni pred izbrisi bojda ugotovile 3,5-krat večjo »luknjo« in s tem v vsaki od teh treh bank ravno prav globoko negativen kapital za upravičenost izbrisa, davkoplačevalci vanje vplačali [2.776 milijonov evrov](#), razlaščenci pa skozi izbrise svojih obveznic brez nadomestila še dodatnih 441 milijonov (v NLB [257 milijonov](#), v Abanki [120 milijonov](#) in v NKBM [64 milijonov](#)). Zelo očitno je 2.776 več kot 900; je bilo torej to res »delovanje v korist davkoplačevalcev«?

Da so bile dokapitalizacije teh bank decembra 2013 močno pretirane, je jasno tudi, če takrat objavljeno [»napoved«](#) BS, da bodo do konca leta 2015 zagotovile »kapitalsko ustreznost NLB, NKBM in Abanke na ravni okoli 15 odstotkov«, primerjamo z dejanskimi izkazi bank za leto 2015, ki so pri NKBM izkazali kar 28-odstotno ustreznost ([letno poročilo NKBM](#), stran 10), pri NLB in Abanki pa 23-odstotno ([letno poročilo NLB](#), stran 6; [letno poročilo Abanke](#), stran 8).

A privzemimo, da je BS z odločitvijo o tolikšnih dokapitalizacijah in razlastitvah nekako le delovala v korist davkoplačevalcev, ter se vrnimo k tezi urednice, da posledično te razlastitve niso mogle biti nezakonite. Ker vsaka razlastitev posameznika v prid državnega proračuna – s sopomenko se temu reče nacionalizacija – pomeni zmanjšano potrebo proračuna po pridobivanju sredstev s pobiranjem davkov, vsaka takšna razlastitev pomeni tudi korist davkoplačevalcev (kajpak z izjemo razlaščenca). A če bi to samodejno pomenilo zakonsko dopustnost, kot razmišlja urednica, bi lahko vsakega od stotih najbogatejših Slovencev razlastili denimo za polovico premoženja, in če bi to storili denimo lani, bi v proračun dobili dodatne tri milijarde evrov, pa bi lahko za letos DDV znižali na nič, kar bi zelo očitno pomenilo korist za davkoplačevalce. Toda ali bi res veljalo, da takšno oblastniško delovanje, ker je pač ustvarilo korist za davkoplačevalce, »ne more biti nezakonito«?

V točki 2 svojega teksta se je urednica v naslovu vprašala: »*So bile naše banke leta 2013 za v stečaj ali ne?*« in takoj ponudila kategoričen odgovor: »*Da.*« Dokumentiranih dejstev, ki s tem niso skladna, je mnogo, a se bom omejil le na najočitnejša tri, pri prvih dveh pa le na NLB, na katero se navezuje ovadba NPU – ki izrecno ugotavlja, da NLB leta 2013 ni bila za v stečaj, kar pomeni, da urednica tudi s tezo točke 2 zatrjuje, da je ovadba NPU farsa.

Prvič, na dan 30. septembra 2013, na katerega BS zatrjuje negativen kapital NLB kot delujočega podjetja v obsegu -318 milijonov evrov (kar je bilo ob podrejenih obveznicah v obsegu 257 milijonov evrov ustrezno globoko za njihov izbris brez nadomestila), sama NLB še vedno poroča o pozitivnem kapitalu 835 milijonov evrov tako [na portalu SEOnet](#) kot na [lastnem spletnem portalu](#). Drugič, uprava in nadzorni svet NLB sta potrdila takratni izkaz o kapitalu 835 milijonov evrov in bi morala, če bi bilo dejansko stanje za več kot milijardo evrov slabše, izgubiti najmanj položaje in licence, pa sta ostala, z nespremenjenimi plačami in sejinami. In tretjič, BS je »ugotovila« podobno katastrofalno stanje tudi v Banki Celje in Gorenjski banki, pa je prva v dokapitalizacijo privolila šele leto pozneje po prisilni menjavi vodstva, druga pa šele tri leta pozneje prav tako po prisilni menjavi vodstva (in za zgolj dvajsetinko zneska, ki ga je decembra 2013 zahtevala BS), pa ne prva ne druga ni šla v stečaj. Koliko teže ima potemtakem pavšalna trditev, da so bile kar vse »naše banke leta 2013 za v stečaj«?

Če bi se takole lotil še vsake od nadaljnjih osmih točk izvajanj urednice, bi bilo vsega preveč, zato naj se osredotočim le še na bistvo. Bistvo [ovadbe NPU](#) zoper nekdanje vodilne v BS je očitek, da so pregled kakovosti sredstev NLB (s tujko AQR = asset quality review) zavestno izvedli mimo mednarodnih standardov poročanja in ocenjevanja (MS: MSRP = IFRS, MRS = IAS in MSOV = IVS), čeprav so se zavedali, da bi jih morali upoštevati, in da so s tem prikazali objektivno pozitivni kapital NLB kot negativnega, s čimer so protipravno povzročili 257 milijonov evrov koristi NLB in škode razlaščenecem. Razprave, kakšni naj bi bili prikriti motivi NPU za preiskovanje tega očitka, so brezpredmetne; bistveno je dvoje: prvič, ali drži, da je AQR moral biti skladen z MS; in drugič, ali drži, da je bil kljub temu izveden mimo MS.

Da bi BS izredne ukrepe sanacije NLB 18. decembra 2013 morala izvesti na osnovi cenitev, skladnih z MS, je bilo jasno in izrecno določeno v vseh takrat relevantnih pravnih aktih – tako slovenskih kot evropskih.

Da je moral biti AQR skladen z MS, je 23. oktobra 2013 predpisalo Sporočilo ECB o načinu celovitega ocenjevanja sredstev v bankah ([ECB Note on Comprehensive Assessment](#)), ki je na strani 4 določalo, da mora biti AQR izveden na osnovi »uskklajenih definicij« (»harmonised definitions«). Čeprav so v besednjaku ECB »uskklajene definicije« že dve desetletji uveljavljena sopomenka za MS, je ECB to še izrecno pojasnila v Navodilih ECB za izvajanje AQR ([ECB AQR Manual](#)) na straneh 8-9: »*Kot je določeno v Sporočilu o načinu celovitega ocenjevanja s 23. oktobra 2013, mora biti AQR izveden na osnovi usklajenih definicij. To pomeni, da mora biti AQR popolnoma skladen z računovodskimi načeli (za banke, ki poročajo po MSRP – MRS 39, MRS 37 in MSRP 13)*« (»*As stated in the comprehensive assessment press release of 23 October 2013: The AQR will be conducted with reference to harmonised definitions. This means that the AQR will fully comply with the relevant accounting principles (e.g. for IFRS banks – IAS 39, IAS 37, IFRS 13).*«)

V slovensko nacionalno zakonodajo je to določilo izrecno vnesla [Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank](#) (Ur. l. RS 103/2013 z 11. decembra 2013), ki je začela veljati 12. decembra 2013 in je v 3. odstavku 2. člena določala: »*Ocene vrednosti premoženja, ki jih izdelata neodvisni cenilec, morajo biti pripravljene za namen neprisilne prodaje na delujočem trgu v skladu z mednarodnimi standardi ocenjevanja vrednosti.*«

Enako je določal tudi [Slovenski poslovnofinančni standard 6 \(SPS6\) – Način izvajanja Uredbe o izvajanju ukrepov za stabilnost bank](#) z 12. decembra 2013 že na strani 1: »*Ocenjevalci so pri ocenjevanju vrednosti v skladu z Uredbo dolžni upoštevati Mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti.*«

Da je AQR v NLB decembra 2013 moral biti skladen z MS, je torej očitno dejstvo, in NPU, ki svojo [ovadbo](#) opira na to dejstvo, s tem ne izkazuje ne neukosti, ne neumnosti, ne sledenja prikritim interesom razlaščenec.

Da BS pri izvedbi AQR ni ravnala skladno z MS, pa NPU v ovadbi razčlenjuje na več deset strah (predvsem v [10. in 13. poglavju](#)), podprto s pričnanji strokovnjakov Slovenskega inštituta za revizijo, Agencije za javni nadzor nad revidiranjem in še vrste drugih, ki se s takimi ocenami ukvarjajo poklicno in pooblaščno ter naj bi se na to tudi spoznali. Seveda pa bodo končno besedo o tem imela pristojna sodišča.

Tadej Kotnik, 26.6.2019

Razkritje: Avtor je bil imetnik izbrisanih obveznic več slovenskih bank ter soavtor in prvopodpisani pobude za oceno ustavnosti U-I-295/13, ki je 19. oktobra 2016 privedla do razveljavitve 350.a člena Zakona o bančništvu zaradi kršitve pravice razlaščenih vlagateljev do učinkovitega sodnega varstva. Je tudi prvopodpisani v tožbi 20530/16, ki jo od 25. oktobra 2018 obravnava Evropsko sodišče za človekove pravice.